REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Železna cesta 16, 1000 Ljubljana
T: 080 81 80
E: gp@zagovornik-rs.si

Številka: 0702-71/2020/3
Datum: 29. 9. 2020

Zadeva: PREDLOG ZA NEIZVEDBO OCENE DISKRIMINATORNOSTI PREDPISA (38. člen ZVarD)

Na Zagovornika načela enakosti se je obrnila posameznica z več vprašanji glede pomoči brezposelnim osebam v času epidemije koronavirusa. Hkrati navaja, da so tisti, ki so prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje kot brezposelni, a ne dobivajo denarnega nadomestila, ostali spregledani pri dodeljevanju pomoči v času epidemije.

Pošiljateljica opozarja na diskriminatornost zakonskih določb, za presojo katerih je skladno z Zakonom o ustavnem sodišču pristojno Ustavno sodišče, Zagovornik v zadevi ne more izvajati postopka ugotavljanja diskriminacije, kot ga urejajo 33.-37. člen Zakona o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD), temveč lahko izvede postopek ocene diskriminatornosti predpisa.

Skladno z 38. členom ZVarD Zagovornik, če oceni, da je kakšen zakon ali drug predpis diskriminatoren, o tem lahko obvesti predlagatelja postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti ali z zahtevo začne postopek za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil.

Razlogi za izvedbo ocene diskriminatornosti:

Z Zakonom o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev posledic za državljane in gospodarstvo (v nadaljevanju: ZIUZEOP) in njegovimi spremembami in dopolnitvami je Vlada RS določila dodatne ukrepe, s katerimi naj bi se preprečile oziroma ublažile negativne posledice virusa COVID-19 za državljanke in državljane ter gospodarstvo, na področju dela in plačevanja prispevkov za socialno varnost, zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, socialnega varstva, pravic iz javnih sredstev in uveljavljanja pravic iz naslova starševskega varstva, davkov, itd.

Izmed predvidenih ukrepov za blaženje krize za posameznike je zakonodajalec za določene kategorije posameznikov predvidel ukrep plačila izredne pomoči v obliki mesečnega temeljnega dodatka ter tudi enkratni solidarnostni dodatek. Do tega so bili upravičeni upokojenci z namenom izboljšanja socialne varnosti uživalcev nizkih pokojnin ter druge ranljive skupine, ki imajo nizke dohodke. Do enkratnega solidarnostnega dodatka so bili na podlagi ZIUZEOP tako upravičeni upokojenci s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, v kolikor prejemajo pokojnino v višini 700 evrov ali manj, prejemniki invalidskih nadomestil, ki so brezposelne osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, če njihovo nadomestilo znaša 700€ ali manj (57. člen), redni in izredni študentje s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, prejemniki denarne socialne pomoči in prejemniki varstvenega dodatka, osebe, ki so dopolnile 65 let starosti ali pa so člani kmetije, ki niso upravičeni do enkratnega solidarnostnega dodatka za upokojence in katerih lastni dohodki ne presegajo premoženjskega cenzusa za pridobitev pravice do varstvenega dodatka po posebnem zakonu ter prejemniki nadomestil iz

invalidskega zavarovanja, ki delajo krajši delovni čas (58. člen) in še nekatere druge kategorije posameznikov, ki so naštete v 58.a členu ZIUZEOP.

Iz napisanega je razvidno, da je do enkratnega solidarnostnega dodatka upravičen precej širok krog upravičencev. Med njimi pa ni brezposelnih, ki so prijavljeni na Zavodu za zaposlovanje, a ne dobivajo nobene socialne pomoči. Zdi se, da je Vlada pri določanju, kdo je upravičen do enkratnega solidarnostnega dodatka, sledila logiki, da naj vsak, ki se mu je zaradi epidemije poslabšalo stanje, dobi pomoč, vendar je bila pri tem precej nedosledna in nesorazmerna. Dodatek so recimo dobili upokojenci, na katere epidemija koronavirusa in z njo povezani ukrepi niso vplivali. Prav tako so npr. dodatek dobili vsi redni in izredni študentje, ne glede na to, ali so kadarkoli opravljali študentsko delo in da je čas epidemije za njih dejansko pomenil izpad dohodkov. Zaradi nedoslednosti dodeljevanja solidarnostnega dodatka se tako postavlja vprašanje, zakaj do dodatka niso bili upravičeni vsi brezposelni.

Če bi se Zagovornik odločil za uvedbo ocene diskriminatornosti, bi preveril, ali je zakon diskriminatoren v smislu ZVarD, torej ali je ureditev 57., 58. in 58.a člena ZIUZEOP, ki določa krog upravičencev do solidarnostnega dodatka, skladna z načelom enake obravnave oziroma prepovedi diskriminacije.

Razlogi proti izvedbi ocene diskriminatornosti:

Brezposelnim osebam, ki s strani države že pred epidemijo niso bile upravičene do nobene socialne pomoči, se stanje po razglasitvi epidemije s tega vidika ni neposredno poslabšalo. Poleg tega je za ugotavljanje diskriminacije med drugim potrebno ugotoviti, ali obravnava posega v pravice, svoboščine, koristi ali ugodnosti posameznika. Dejstvo, da do enkratnega solidarnostnega dodatka niso bile upravičene tudi brezposelne osebe, ki ne dobivajo kakršnekoli pomoči s strani države, tako ne pomeni posega v njihove pravice ali koristi, saj do te niso bile upravičene niti v času pred epidemijo. V postopku ocene diskriminatornosti je potrebno določiti tudi, ali je razlikovalna značilnost osebna okoliščina posameznika v smislu ZVarD. Razlogi, zakaj prihaja do brezposelnosti, so lahko različni: medtem ko je brezposelnost za mnoge osebe primoranost in je ne izberejo sami, nekateri (čeprav manjši delež) odpoved dajo sami in brezposelni postanejo po svoji izbiri. Pri brezposelnosti tako ni mogoče govoriti o osebni okoliščini posameznika na način, da b šlo za prirojeno ali pridobljeno osebno značilnost, stanje ali status, ki je povezan z identiteto posameznika. Tako manjka več bistvenih elementov, ki so zakonsko predpisani, da lahko govorimo o diskriminaciji skladno z ZVarD.

Na podlagi navedenega se ocena diskriminatornosti zakona ne bi izvedla.

Predlagateljici:
Nika Stroligo Urankar
Svetovalka Zagovornika III

Neža Kogovšek Šalamon
Vodja oddelka za ugotavljanje diskriminacije in zagovorništvo

---

Izpolni predstojnik Zagovornika:

Postopek se: -Uvede **- Ne uvede**
(obkrožiti)

Miha Lobnik
Zagovornik načela enakosti

Poslano:
- zbirka dok. gradiva.